

ПРОФЕСОР ВОЛОДИМИР-ЯРОСЛАВ ВАСИЛЬОВИЧ КОЛОДІЙ
(до 90-річчя від уродин)

16 лютого 2024 року відомому українському вченому-геологу-гідрогеологу докторові геолого-мінералогічних наук, професору Володимир-Ярославу Васильовичу Колодію виповнилося 60 років. Світла пам'ять про нього не гасне в серцях членів його родини, ширих друзів, широкого кола колег-геологів, однодумців-співробітників, вдячних учнів.

Народився Володимир Колодій 16 лютого 1934 р. у передмісті Львова (Левандівка). Навчався в середній школі № 44, після закінчення якої 1951 року вступив на геологорозвідувальний факультет Львівського політехнічного інституту. Викладацький склад факультету на той час був потужним – професори В. Порфїр'єв, Л. Ткачук, М. Ладиженський та інші педагоги-фахівці давали студентам ґрунтовні знання, щедро ділилися досвідом, прищеплюючи шире захоплення професією геолога.

Отримавши диплом гірничого інженера-геолога, у 1956 р. В. Колодій був скерований на роботу в туркменську філію Всесоюзного науково-дослідного нафтогазового інституту в м. Небітдаг (тепер Балканабад). Упродовж десяти років (1956–1966) роботи в Туркменії молодий талановитий дослідник пройшов шлях від інженера до завідувача лабораторії гідрогеології і геохімії. Зібравши та опрацювавши великий фактичний матеріал з геології та гідрогеології Західної Туркменії, у грудні 1964 року Володимир Колодій блискуче захистив у Московському інституті нафтохімічної та газової промисловості імені І. М. Губкіна кандидатську дисертацію «Гідрогеологія пліоценових відкладів Західнотуркменської нафтогазоносною області» під керівництвом видатного геохіміка-нафтовика, професора О. О. Карцева.

Матеріали досліджень, опубліковані у фахових виданнях, дали змогу науковцям і фахівцям геологічного профілю високо оцінити внесок молодого вченого в науку, а його численні виступи на конференціях державного масштабу справили достойне враження на геологічну громадськість.

У 1966 р. директор Інституту геології горючих копалин АН УРСР Григорій Назарович Доленко у своєму стратегічному баченні розвитку установи запропонував

доповнити спектр геологічних і нафтогазопошукових досліджень гідрогеологічним напрямом. Очолити його він запропонував молодому (32-річному!) і перспективному науковцю, кандидату геолого-мінералогічних наук Володимиру Колодію.

Це стало початком нового етапу наукової діяльності вченого, оскільки змінився об'єкт досліджень: увага була перенесена на українські терени – Карпатський регіон, Дніпровсько-Донецьку западину, Причорноморську депресію, Крим. Разом із провідними дослідниками інших відділів, зокрема геології нафти і газу (член-кореспондент, пізніше академік Григорій Доленко), глибинних вуглеводнів (професор Емануїл Чекалюк), хімії органічних мінералів (професор Йона Грінберг), міграції нафти і газу (професор Віктор Лінецький), він досліджував гідрогеологічні аспекти походження та міграції вуглеводнів у земній корі, формування, збереження та руйнування покладів нафти та газу. Очолований В. Колодієм колектив фахівців успішно працював над гідрогеологічним обґрунтуванням теорії нафтоутворення та нафтоагромадження в земній корі.

Володимир Колодій розвинув уявлення про елізійні водонапірні системи, сформулював поняття про обмеженість інфільтраційного водообміну навіть у складчастих гірських системах, які раніше вважалися безперспективними (монографія «Гидрогеология горных стран, смежных прогибов и континентальных окраин», співавтор А. В. Кудельський). Це положення надалі було підтверджене відкриттям родовищ вуглеводнів у піднасувних зонах Карпат, Уралу, Кавказу. Висновок про майже повну відсутність інфільтраційних вод у глибоких верствах осадової товщі знайшов вагоме практичне застосування для захоронення промислових стічних вод у глибоких надрах без шкоди для горизонтів зони активного водообміну.

Суттєве значення для теорії формування родовищ нафти і газу мали експериментальні дослідження систем «вода–індивідуальні вуглеводні», «вода–нафта», що дало змогу науково обґрунтувати природний характер і глибинне походження слабкомінералізованих крайових і підшовних вод вуглеводневих покладів (В. В. Колодій, Ю. І. Філяс «Взаимная растворимость в системах *n*-гексан–водные растворы хлоридов и бикарбонатов натрия», 1976 р.). При цьому Володимир Колодій уперше увів у наукову літературу поняття «солонічні води». Це дало новий напрям досліджень «нафтових» вод з низькою мінералізацією, збагачених мікроелементами органічної та неорганічної складових розчиненої у воді речовини.

З метою дослідження природи і умов формування хімічного складу підземних вод у широкому барогеотермічному діапазоні стратисфери було створено нестандартну лабораторію моделювання гідрогеологічних процесів для вивчення геохімії порових розчинів у гірських породах. Обґрунтована Володимиром Колодієм цілісна концепція формування покладів вуглеводнів, виявлення гідрогеологічних доказів шляхів міграції вуглеводнів, їхнього фазового стану в процесі міграції до пастки стала вагомим внеском у загальну теорію нафтогазоагромадження.

Результатом цього плідного етапу в науковій діяльності Володимира Колодія стала докторська дисертація на тему «Подземные воды нефтегазоносных провинций УССР и их роль в миграции и аккумуляции нефти (на примере юга Украины)», яку він успішно захистив у 1978 р. в Інституті геології і геохімії горючих копалин (ІГТГК) АН УРСР. У 1979 році В. Колодію було присвоєно науковий ступінь доктора геолого-мінералогічних наук.

Окрім основного напрямку – нафтогазової гідрогеології, В. В. Колодій займався питаннями екологічної гідрогеології та гідрології, дослідженнями озер Українських Карпат. Детальні геологічні, гідрологічні дослідження були проведені на високогірному Синевирському озері (спільно з доцентом М. С. Демедюком). Разом з групою науковців він вивчав донні відклади зниклого сьогодні озера Синяк.

Науковий доробок В. В. Колодія – понад 300 наукових праць, у т. ч. 11 монографій, чотири авторські свідоцтва на винаходи. За його керівництва успішно захистили

кандидатські дисертації 10 науковців, а керований ним науковий підрозділ підготував численні заключні звіти з фундаментальної держбюджетної та прикладної договірної тематики. У 1991 р. йому було присвоєне наукове звання професора зі спеціальності «Геологія, пошуки і розвідка нафтових і газових родовищ».

Багато часу і сил Володимир Васильович віддавав науково-організаційній роботі. З 1992 по 1998 рік обіймав посаду заступника директора ІГГК НАН України з наукової роботи, був одним з ініціаторів створення Української нафтогазової академії (УНГА), дійсним членом (академіком) якої по відділенню геології нафти і газу його обрали 1993 року. Як відданий патріот України брав активну участь у відновленні діяльності Наукового товариства імені Шевченка у Львові (НТШ) і був обраний головою геологічної комісії товариства. З 1995 р. він – дійсний член НТШ.

Професор В. Колодій був головою українського наукового комітету Карпато-Балканської геологічної асоціації з 1996 по 2007 рік, членом експертної комісії ВАК України (1994–1996 рр.), з 1996 р. – головою спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій при ІГГК НАН України, членом спеціалізованої вченої ради при Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу. Він активно долучався до видавничої діяльності, зокрема, був багаторічним членом редколегії журналів «Геологія і геохімія горючих копалин», «Геодинаміка», видавничої ради ІГГК НАН України, головою редакційної колегії «Праць геологічної комісії НТШ», редактором тематичних збірників наукових праць.

Упродовж усієї трудової діяльності Володимир Васильович провадив викладацьку роботу, яку розпочав ще в Туркменістані (нафтовий технікум), продовжив у Львівському політехнічному інституті, а згодом – на геологічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка, де у 2003 р. створив кафедру екологічної та інженерної геології та гідрогеології, а з 2005 р. майже до останніх днів життя був її завідувачем.

У 2006–2008 рр. професор Володимир Колодій підготував два підручники для студентів закладів вищої освіти: «Гідрогеологія» (одноосібно) і «Нафтогазова гідрогеологія» (у співавторстві з І. В. Колодій та Б. Й. Маєвським), що були видані вже після його смерті.

За успіхи в науковій і науково-організаційній роботі В. В. Колодія тричі відзначали Почесними грамотами Президії НАН України (1994, 1998, 2001 рр.), він також мав нагороди від Державної геологічної служби та Всеукраїнської громадської організації «Спілка геологів України».

Володимир Васильович був людиною енциклопедичних знань, високоосвіченою та інтелігентною. З Україною в серці, не напоказ, а своєю працею докладався до її розбудови. Був завжди привітний і доброзичливий, чесний і щирий. Любив життя, володів прекрасним оксамитовим баритоном, яким часто тішив колег і друзів на святкуваннях.

За заповітом його поховано на знаменитому Личаківському цвинтарі у Львові.

Для всіх, хто його знав, Володимир-Ярослав Васильович Колодій був і залишиться взірцем українського вченого, у якому поєдналися високий професіоналізм, широка ерудиція, щирий патріотизм і принциповість.

*Мирослав ПАВЛЮК, Ігор НАУМКО, Андрій ПОБЕРЕЖСЬКИЙ,
Галина МЕДВІДЬ, Іванна КОЛОДІЙ*